

ทิศทางเกษตรไทยปี 2563...นโยบายการเกษตรภาครัฐ ยังคงบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน

CURRENT ISSUE

ปีที่ 25 ฉบับที่ 3065

วันที่ 26 ธันวาคม 2562

▶ ประเด็นสำคัญ

- ภาคการเกษตรไทย ปี 2563 ยังมีความเปราะบางที่จะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ภัยแล้งต่อเนื่องจากปี 2562 ซึ่งคาดว่าจะกระทบต่อผลผลิตข้าวและอ้อยในช่วงต้นฤดูการผลิต โดยเฉพาะพื้นที่ทางการเกษตรในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่งผลให้ภาพรวมปริมาณผลผลิตทั้งปี 2563 คาดว่าจะหดตัวที่ 2.0% (YoY) โดยเป็นผลจากรั้งจากการลดลงของปริมาณผลผลิตข้าวเป็นสำคัญ
- ในขณะที่ราคาสินค้าเกษตรภาพรวมมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้น แต่ยังคงมีปัจจัยกดดันจากความต้องการในตลาดโลกที่ชะลอตัวลง ซึ่งศูนย์วิจัยกสิกรไทยคาดว่า การส่งออกของไทยโดยรวมในปี 2563 จะยังคงหดตัวที่ 1.0% (YoY) กดดันให้ภาพรวมราคาสินค้าเกษตรเติบโตในกรอบจำกัดที่ 1.5 – 2.0% (YoY)
- เมื่อพิจารณาจากปัจจัยความเสี่ยงด้านผลผลิตและความผันผวนด้านราคา ทำให้รายได้เกษตรกรน่าจะให้ภาพรวมชะลอตัวที่ -0.5 ถึง 0.0% (YoY) อย่างไรก็ดี นโยบายการเกษตรภาครัฐทั้งระยะสั้นและระยะยาวยังคงบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนภาคการเกษตรของไทยในปี 2563 และเป็นการเตรียมความพร้อมให้เกษตรกรไทยสามารถปรับตัวต่อการแข่งขันในตลาดโลกที่เข้มข้นขึ้น

สถานการณ์ภัยแล้งต่อเนื่องกดดันให้ภาพรวมสินค้าเกษตรมีความเปราะบางและเติบโตอย่างจำกัด

แม้ว่าปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิผิวน้ำทะเลในแปซิฟิกเขตศูนย์สูตรและความผันแปรของระบบอากาศในซีกโลกใต้ (ปรากฏการณ์ ENSO) จะมีสถานะเป็นกลางจนถึงกลางปี 2563 ทำให้ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยของไทยน่าจะใกล้เคียงค่าปกติ แต่หากพิจารณาปริมาณน้ำในเขื่อน พบว่า ปริมาณน้ำในเขื่อนที่ใช้การได้จริงทั่วประเทศ ณ วันที่ 25 ธันวาคม 2562 อยู่ที่ระดับ 21,197 ล้านลูกบาศก์เมตร ต่ำกว่าช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนหน้าในระดับ 31,358 ล้านลูกบาศก์เมตร ลดลงกว่า 47.9% (YoY) กล่าวได้ว่า ในปี 2563 ไทยอาจยังเผชิญสภาวะแล้งสะสมต่อเนื่องทำให้มีความจำเป็นต้องจับตาสถานการณ์น้ำและการบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอสำหรับการอุปโภคบริโภคและเพาะปลูกตลอดฤดูแล้ง โดยคาดว่าพื้นที่ทางการเกษตรในภาคเหนือและภาคอีสานมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบจากภัยแล้งมากที่สุด ซึ่งน่าจะกระทบต่อผลผลิตข้าวนาปรังและอ้อยเป็นหลัก ส่งผลให้ภาพรวมปริมาณผลผลิตทั้งปี 2563 คาดว่าจะหดตัวที่ 2.0% (YoY) โดยเป็นผลจากรั้งจากการลดลงของปริมาณผลผลิตข้าวที่มีสัดส่วนผลผลิตในตะกร้าสินค้าเกษตรมากที่สุด เทียบกับปี 2562 ที่คาดว่าภาพรวมปริมาณผลผลิตน่าจะทรงตัวในแดนบวกที่ 0.2% (YoY)

ทั้งนี้ หากพิจารณาสถานการณ์น้ำในปัจจุบันเทียบกับสถิติในอดีต พบว่า สถานการณ์มีความใกล้เคียงกับในช่วงปลายปี 2557 โดยปริมาณน้ำในเขื่อนที่ใช้การได้จริง ณ วันที่ 25 ธันวาคม 2557 อยู่ที่ระดับ 21,598 ล้านลูกบาศก์เมตร เมื่อประกอบกับการขยายตัวของพื้นที่เพาะปลูกที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่องในระยะเวลาที่ผ่านมา จึงทำให้มีความจำเป็นต้องจับตาสถานการณ์อย่างใกล้ชิดเพื่อเตรียมรับมือในการจัดการความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตเพิ่มเติมสำหรับปีการเพาะปลูก 2563

ปริมาณน้ำในเขื่อนที่ใช้การได้จริง (ล้าน ลบ.ม.)	ณ วันที่ 25 ธ.ค. 2557	ณ วันที่ 25 ธ.ค. 2562	อัตราการเปลี่ยนแปลง
ภาคเหนือ	6,486	4,854	-28.2%
ภาคอีสาน	3,388	2,931	-13.5%
ภาคกลาง	911	281	-69.2%
ภาคตะวันตก	4,962	8,859	+78.5%
ภาคตะวันออก	808	647	-19.9%
ภาคใต้	5,043	3,825	-24.2%
รวมทั้งประเทศ	21,598	21,197	-1.9%

พื้นที่การเกษตร (ไร่)	ปี 2557	ปี 2562f	อัตราการเปลี่ยนแปลง
รวมทั้งประเทศ	149,225,195	149,349,730	+0.08%

ที่มา: กรมชลประทานและสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย

ในขณะที่ราคาสินค้าเกษตรภาพรวมคาดว่าจะปรับตัวเพิ่มขึ้นจากปัจจัยผลักดันด้านปริมาณผลผลิตรวมที่ลดลง พิจารณาจากราคาสินค้าเกษตรสำคัญที่มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นในทุกรายการ โดยเฉพาะราคาข้าวน่าจะปรับเพิ่มขึ้นจากผลกระทบของภัยแล้งต่อปริมาณผลผลิต และราคาปาล์มน้ำมันที่น่าจะเพิ่มขึ้นจากผลของมาตรการรัฐในการกระตุ้นอุปสงค์ผ่านการสนับสนุนการใช้ น้ำมันไบโอดีเซล B10 ทั้งนี้ ยังคงมีปัจจัยกดดันจากความต้องการในตลาดโลกที่ชะลอลง ซึ่งศูนย์วิจัยกสิกรรมไทยคาดว่า การส่งออกของไทยโดยรวมทุกสินค้าในปี 2563 จะยังคงหดตัวต่อเนื่องที่ 1.0% (YoY) กดดันให้ภาพรวมราคาสินค้าเกษตรเติบโตในกรอบจำกัดที่ 1.5 - 2.0% (YoY) ซึ่งปรับตัวลดลงเล็กน้อยจากปี 2562 ที่ภาพรวมราคาสินค้าเกษตรน่าจะเติบโตที่ 1.6 - 2.4% (YoY)

	2561	2562f	2563f
ข้าว (บาทต่อตัน)	10,831	11,825	12,188 - 12,317
%YoY	21.2	9.2	3.1 - 4.2
อ้อย (บาทต่อตัน)	729	596	750 - 760
%YoY	(-22.0)	(-18.2)	25.8 - 27.5
มันสำปะหลัง (บาทต่อกก.)	2.26	2.09	2.10 - 2.12
%YoY	61.6	(-7.5)	0.5 - 1.4
ยางพารา (บาทต่อกก.)	40.85	42.03	42.52 - 42.74
%YoY	(-28.9)	2.9	1.2 - 1.7
ปาล์มน้ำมัน (บาทต่อกก.)	3.04	2.65	3.01 - 3.09
%YoY	(-25.9)	(-12.8)	13.6 - 16.6
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (บาทต่อกก.)	7.97	7.65	7.70
%YoY	30.7	(-4.0)	0.3 - 0.7
ดัชนีราคาสินค้าเกษตร (%YoY)	(-5.6)	1.6 - 2.4	1.5 - 2.0

ที่มา: รวบรวมและคาดการณ์โดยศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย

สินค้า	ทิศทางราคา	รายละเอียดแนวโน้มราคา
ข้าว	↑	ราคาข้าวคาดว่าจะปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากปีก่อน เป็นผลจากปริมาณผลผลิตข้าวนาปรังที่น่าจะลดลงจากผลกระทบของภัยแล้ง แต่ยังคงมีปัจจัยกดดันจากการส่งออกข้าวไทย ตามการชะลอลงของเศรษฐกิจโลกและแนวโน้มเงินบาทที่อาจยังแข็งค่า

บริการทุกระดับประทับใจ

สินค้า	ทิศทางราคา	รายละเอียดแนวโน้มราคา
อ้อย		ราคาอ้อยน่าจะปรับเพิ่มขึ้น จากการคาดการณ์ปริมาณผลผลิตอ้อยที่น่าจะปรับลดลงในช่วงเปิดหีบ อีกทั้งการปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์การกำหนดราคาน้ำตาลทรายในประเทศซึ่งส่งผลต่อราคาอ้อยขึ้นต้น อย่างไรก็ตาม ยังคงมีปัจจัยกดดันบางส่วนจากราคาน้ำตาลทรายดิบในตลาดโลกที่ให้ภาพชะลอตัว เนื่องจากกำลังการผลิตที่มีมากกว่าความต้องการน้ำตาลรวม
มันสำปะหลัง		ราคามันสำปะหลังน่าจะอยู่ในเกณฑ์ทรงตัว จากปริมาณผลผลิตที่คาดว่าจะน้อยกว่าความต้องการใช้รวม เพราะผลผลิตบางส่วนได้รับผลกระทบต่อเนื่องจากการระบาดของโรคใบด่าง ในขณะที่ประเทศจีนซึ่งเป็นผู้ซื้อหลักของไทยอาจเริ่มทยอยกลับมานำเข้ามันสำปะหลังจากไทยบางส่วน
ยางพารา		ราคายางอาจปรับตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากปัญหาโรคใบร่วงที่ระบาดในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และบางพื้นที่ของไทยทำให้ปริมาณผลผลิตโลกรวมลดลง ราคายางในตลาดโลกจึงอาจปรับตัวสูงขึ้น ประกอบกับมาตรการส่งเสริมอุปสงค์การใช้จ่ายในประเทศและสัญญาการค้าอย่างล่วงหน้าที่จะช่วยพยุงราคายางได้
ปาล์มน้ำมัน		ราคาปาล์มน้ำมันน่าจะปรับตัวเพิ่มขึ้น เป็นผลจากมาตรการเพื่ออุดหนุนอุปทานส่วนเกินผ่านกลไกการสนับสนุนการใช้น้ำมันไบโอดีเซล B10 ในประเทศ ทำให้ราคาปาล์มมีแนวโน้มปรับตัวขึ้นต่อเนื่องจากช่วงปลายปี 2562 ได้ อีกทั้งยังคงมีปัจจัยบวกจากราคาน้ำมันปาล์มดิบโลกที่มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		ราคาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์น่าจะอยู่ในเกณฑ์ทรงตัว ซึ่งยังคงสามารถรักษาระดับราคาเดิมไว้ได้ เนื่องจากความต้องการรับซื้อสำหรับการผลิตอาหารสัตว์ยังคงมีต่อเนื่อง

ที่มา: คาดการณ์โดยศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย

นโยบายการเกษตรยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนภาคเกษตรไทยในปี 2563

จากปัจจัยความเสี่ยงด้านผลผลิตและปัจจัยกดดันด้านราคาสินค้าเกษตรข้างต้น ทำให้ปี 2563 ยังเป็นปีที่ระดับรายได้เกษตรกรยังมีความเปราะบาง ดังนั้นภาครัฐน่าจะยังคงให้ความสำคัญในการดำเนินนโยบายการเกษตรเพื่อช่วยเหลือต้นทุนการเพาะปลูกและยกระดับรายได้เกษตรกรต่อเนื่องจากปี 2562 โดยมาตรการส่วนใหญ่เป็นมาตรการระยะสั้นที่มีกรอบเวลาการดำเนินการจำกัด ซึ่งภาครัฐอาจพิจารณาขยายระยะเวลาบางมาตรการหรือออกมาตรการต่อเนื่องระยะต่อไป สรุปได้ดังนี้

1) มาตรการช่วยเหลือด้านการเพาะปลูกและรักษาเสถียรภาพราคาสินค้า ในส่วนของมาตรการช่วยเหลือด้านต้นทุนการเพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นลักษณะเงินให้เปล่าในช่วงฤดูการผลิตและเก็บเกี่ยวเพื่อช่วยบรรเทาภาระต้นทุนของเกษตรกรในภาวะที่ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ซึ่งมักใช้ควบคู่กับมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาผ่านกลไกการกระตุ้นอุปสงค์และการจัดการอุปทานในตลาด เช่น มาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของหน่วยงานรัฐ มาตรการสินเชื่อชะลอการขายข้าว เป็นต้น

2) มาตรการช่วยเหลือด้านรายได้เกษตรกร เป็นลักษณะการจ่ายเงินชดเชยส่วนต่างระหว่างราคารับประกันและราคาอ้างอิงจากราคาตลาดในช่วงเวลาหนึ่ง ในกรณีที่ราคาตลาดตกต่ำหรือมีความผันผวนเพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถรักษาระดับรายได้จากการขายสินค้าเกษตรไว้ได้ ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าวมุ่งเน้นที่การรักษาระดับรายได้เกษตรกรมากกว่าการแทรกแซงราคาสินค้าโดยตรง แต่อาจทำให้เกิดการเร่งผลิตในกลุ่มสินค้าเกษตรที่สามารถขยายพื้นที่การเพาะปลูกได้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาสินค้าล้นตลาดตามมาได้

ถึงแม้มาตรการทั้ง 2 รูปแบบ จะมีการกำหนดกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนและน่าจะมีผลเป็นลบต่อตลาดในระดับจำกัด แต่การให้ความสำคัญกับมาตรการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ยังคงเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างเสถียรภาพสินค้าเกษตรระยะยาว

	มาตรการช่วยเหลือด้านการเพาะปลูก และรักษาเสถียรภาพราคาสินค้า	มาตรการช่วยเหลือด้านรายได้เกษตรกร
 ข้าว	<ul style="list-style-type: none"> สนับสนุนต้นทุนการผลิต ช่วยเหลือค่าเก็บเกี่ยวและปรับปรุงคุณภาพข้าว สินเชื่อชะลอการขายข้าวนาปี สินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวโดยสถาบันเกษตรกร ลดหย่อนดอกเบี้ยให้ผู้ประกอบการค้าข้าวในการเก็บสต็อก 	<ul style="list-style-type: none"> ข้าวหอมมะลิ 15,000 บาทต่อตัน ข้าวหอมมะลินอกพื้นที่ 14,000 บาทต่อตัน ข้าวเจ้า 10,000 บาทต่อตัน ข้าวหอมปทุมธานี 1 11,000 บาทต่อตัน ข้าวเหนียว 12,000 บาทต่อตัน
 อ้อย	<ul style="list-style-type: none"> ส่งเสริมสินเชื่อคอกเบี้ยต่ำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยอย่างครบวงจร เพื่อนำเทคโนโลยีมาใช้ เงินช่วยเหลือเกษตรกรชาวไร่อ้อยเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต 	
 มันสำปะหลัง	<ul style="list-style-type: none"> สนับสนุนเงินทุนในการนำเทคโนโลยีระบบนำพาสมาไรท์เพิ่มประสิทธิภาพการเพาะปลูกมันสำปะหลัง เงินชดเชยเพื่อป้องกันและกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง 	<ul style="list-style-type: none"> หัวมันสำปะหลังสด (เนื้อแห้ง 25%) 2.50 บาทต่อกิโลกรัม
 ยางพารา	<ul style="list-style-type: none"> สนับสนุนสินเชื่อผู้ประกอบการผลิตยางพารา สนับสนุนสินเชื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนแก่ผู้ประกอบการยาง (ยางแห้ง) สนับสนุนสินเชื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนแก่สถาบันเกษตรกรเพื่อรวบรวมยาง ส่งเสริมการใช้ยางของหน่วยงานภาครัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> ราคาประกันยางแผ่นดิบ 60 บาทต่อกิโลกรัม น้ำยางสด (DRC 100%) 37 บาทต่อกิโลกรัม ยางก้อนถ้วย (DRC 50%) 23 บาทต่อกิโลกรัม
 ปาล์มน้ำมัน	<ul style="list-style-type: none"> เงินช่วยเหลือเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมัน มาตรการการใช้ที่ดินปาล์มดิบในการผลิตกระแสไฟฟ้า มาตรการส่งเสริมการใช้น้ำมันดiesel B10 ในประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> ปาล์มน้ำมัน (คุณภาพน้ำมัน 18%) 4 บาทต่อกิโลกรัม
 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	<ul style="list-style-type: none"> สินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และสร้างมูลค่าเพิ่มโดยสถาบันเกษตรกร 	<ul style="list-style-type: none"> ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ความชื้นไม่เกิน 14.5%) 8.50 บาทต่อกิโลกรัม

ที่มา: รวบรวมและจัดทำโดยศูนย์วิจัยการเกษตรไทย

กล่าวโดยสรุป ศูนย์วิจัยการเกษตรไทยมองว่า สถานการณ์สินค้าเกษตรโดยรวมในปี 2563 อาจยังให้ภาพชะลอตัวลงจากปีก่อนหน้า ส่งผลให้รายได้เกษตรกรน่าจะอยู่ในเกณฑ์ทรงตัวที่ -0.5 ถึง 0.0% (YoY) จากผลของการหดตัวด้านผลผลิต แต่หากพิจารณาผลจากการที่ภาครัฐมีการดำเนินนโยบายทางการเกษตรต่อเนื่องจากปี 2562 น่าจะช่วยผลักดันให้รายได้เกษตรกรในปี 2563 เป็นบวกเล็กน้อยที่ 0.0 - 0.7% (YoY) กรณีรวมผลของโครงการประกันรายได้เกษตรกร อย่างไรก็ตาม การใช้มาตรการช่วยเหลือระยะสั้นคงจะต้องมีการติดตามประเมินผลใกล้ชิด เนื่องจากอาจมีความจำเป็นในการพิจารณามาตรการอื่นควบคู่กันอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ตลาด ในขณะที่เดียวกันการให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับนโยบายการเกษตรเพื่อยกระดับสินค้าเกษตรไทยและพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตในระยะยาวจะเป็นเครื่องยืนยันสำคัญในการขับเคลื่อนภาคการเกษตรของไทยอย่างแท้จริง

Disclaimer

รายงานวิจัยฉบับนี้จัดทำเพื่อเผยแพร่ทั่วไป โดยจัดทำขึ้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่น่าเชื่อถือ แต่บริษัทฯ มิอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ หรือความสมบูรณ์เพื่อใช้ในทางการค้าหรือประโยชน์อื่นใด บริษัทฯ อาจมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ทั้งนี้ผู้ใช้ข้อมูลต้องใช้ความระมัดระวังในการใช้ข้อมูลต่างๆ ด้วยวิจารณญาณของตนเองและรับผิดชอบในความเสี่ยงเองทั้งสิ้น บริษัทฯ จะไม่รับผิดชอบผู้ใดในความเสี่ยงภัยจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว ข้อมูลในรายงานฉบับนี้จึงไม่ถือว่าเป็น การให้ความเห็น หรือคำแนะนำในการตัดสินใจทางธุรกิจ แต่อย่างใดทั้งสิ้น